

Υπόθεση C-767/22

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατ' εφαρμογήν του άρθρου 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

12 Δεκεμβρίου 2022

Αιτούν δικαστήριο:

Satversmes tiesa (Λεττονία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

8 Δεκεμβρίου 2022

Προσφεύγοντες ενώπιον του Satversmes tiesa:

1Dream OU,

DS,

DL,

VS,

JG

Καθού:

Latvijas Republikas Saeima

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Εκτίμηση του συμβατού του άρθρου 627, παράγραφοι 4 και 5, του Kriminālprocesa likums (κώδικα ποινικής δικονομίας) με το άρθρο 92, πρώτη περίοδος, του Latvijas Republikas Satversme (Συντάγματος της Δημοκρατίας της Λεττονίας).

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, πρώτον, αν η επίδικη στην υπόθεση της κύριας δίκης ρύθμιση περί παρανόμως

αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/42/ΕΕ και της αποφάσεως-πλαίσιου 2005/212/ΔΕΥ, δεύτερον, αν η εν λόγω ρύθμιση πρέπει να θεωρηθεί συμβατή με το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη που κατοχυρώνεται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην οδηγία 2014/42/ΕΕ και, τρίτον, αν μπορεί να θεωρηθεί ότι τα έννομα αποτελέσματα της εν λόγω ρυθμίσεως διατηρούνται για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο αυτή ίσχυε, σε περίπτωση που κριθεί ότι η ρύθμιση δεν συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης.

Προδικαστικά ερωτήματα

«1. Εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/42, ιδίως του άρθρου 4 αυτής, καθώς και της αποφάσεως-πλαίσιου 2005/212, ιδίως του άρθρου 2 αυτής, εθνική ρύθμιση δυνάμει της οποίας εθνικό δικαστήριο αποφαινεται επί της δήμευσης των προϊόντων εγκλήματος στο πλαίσιο χωριστής διαδικασίας σχετικά με τα παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία, η οποία διακρίνεται από την κύρια ποινική διαδικασία, σε χρονικό σημείο προγενέστερο της διακρίβωσης της διαπράξεως ποινικού αδικήματος και της καταδίκης προσώπου για το εν λόγω αδίκημα, και η οποία προβλέπει επίσης τη δήμευση βάσει υλικού που αντλείται από τη δικογραφία της ποινικής υποθέσεως;

2. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, πρέπει η ρύθμιση περί προσβάσεως στο υλικό της δικογραφίας διαδικασίας σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία να θεωρηθεί σύμφωνη με το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη που κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη και στο άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/42;

3. Έχει η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης την έννοια ότι δεν επιτρέπει στο Συνταγματικό Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ασκήθηκε συνταγματική προσφυγή κατά εθνικής ρυθμίσεως κριθείσας ασύμβατης με το δίκαιο της Ένωσης, να αποφανθεί ότι έχει εφαρμογή η αρχή της ασφάλειας δικαίου και ότι τα έννομα αποτελέσματα της εν λόγω ρυθμίσεως διατηρούνται για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο αυτή βρισκόταν σε ισχύ;»

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης): άρθρο 47, πρώτο εδάφιο και δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος.

Απόφαση-πλαίσιο 2005/212/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Φεβρουαρίου 2005, για τη δήμευση των προϊόντων, οργάνων και περιουσιακών στοιχείων του εγκλήματος (στο εξής: απόφαση-πλαίσιο): αιτιολογική σκέψη 10 και άρθρα 1, 2 και 4

Οδηγία 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων

εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (στο εξής: οδηγία 2014/42): αιτιολογικές σκέψεις 9, 15, 22, 38 και 40 καθώς και άρθρο 1, παράγραφος 1, άρθρο 2, παράγραφος 4, άρθρο 3, άρθρο 4, παράγραφος 2, και άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 8.

Οδηγία 2012/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012, σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (στο εξής: οδηγία 2012/13): άρθρο 1 και άρθρο 7, παράγραφος 4.

Η νομολογία του Δικαστηρίου

Απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Μαρτίου 2020, «Agro In 2001» (C-234/18, EU:C:2020:221, σκέψεις 56 και 57).

Απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Οκτωβρίου 2021, C-319/19, Komisija za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnamianto na nezakonno pridobitoto imushtestvo (σκέψεις 36, 37 και 41).

Απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Οκτωβρίου 2021, Okrazhna prokuratura – Varna (C-845/19 και C-863/19, σκέψη 75).

Απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Ιουνίου 2021, Προσφυγή του Β (Βαθμοί ποινής για τροχαίες παραβάσεις) (C-439/19, σκέψεις 132 και 133).

Η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Απόφαση του Τμήματος Ευρείας Συνθέσεως, της 28ης Ιουνίου 2018, G.I.E.M. Srl κ.λπ. κατά Ιταλίας (προσφυγή αριθ. 1828/06, § 211, 223 έως 225 και 233).

Απόφαση του ΕΔΔΑ της 12ης Μαΐου 2015, Gogitidze κ.λπ. κατά Γεωργίας (προσφυγή αριθ. 36862/05, § 102 και 103).

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Latvijas Republikas Satversme (Σύνταγμα της Δημοκρατίας της Λεττονίας): άρθρο 92, πρώτη περίοδος, που προβλέπει ότι κάθε πρόσωπο δύναται να υπερασπισθεί τα δικαιώματα και τα έννομα συμφέροντά του ενώπιον αμερόληπτου δικαστηρίου.

Krimināllikums (ποινικός κώδικας): άρθρα 70.¹⁰, 70.¹¹, παράγραφος 1, και 70.¹³, παράγραφος 1, όπως ίσχυαν από την 1η Σεπτεμβρίου 2018 έως τις 2 Νοεμβρίου 2022, καθώς και άρθρο 195, παράγραφος 3.

Kriminālprocesa likums (κώδικας πολιτικής δικονομίας): άρθρα 626 έως 628, άρθρο 629, παράγραφοι 2 και 4, άρθρο 630, παράγραφος 1, άρθρο 631, παράγραφος 1, που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 59, με τίτλο «Διαδικασίες

σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία», όπως ίσχυαν από την 1η Σεπτεμβρίου 2018 έως τις 2 Νοεμβρίου 2022.

Το άρθρο 627, παράγραφοι 4 και 5, του κώδικα ποινικής δικονομίας (στο εξής: επίδικες διατάξεις) όριζε τα εξής:

«(4) Το υλικό της δικογραφίας διαδικασίας σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία καλύπτεται από τη μυστικότητα της ανακρίσεως, πρόσβαση δε σε αυτό χωρεί εκ μέρους του υπευθύνου της διαδικασίας, του εισαγγελέα και του επιληφθέντος δικαστηρίου. Τα πρόσωπα που μνημονεύονται στο άρθρο 628 του παρόντος νόμου μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση στο υλικό της δικογραφίας κατόπιν αδείας του υπευθύνου της διαδικασίας και κατά την έκταση που ορίζεται εκ μέρους του τελευταίου.

(5) Κατά της αποφάσεως του υπευθύνου της διαδικασίας με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση προσβάσεως στο υλικό της δικογραφίας μπορεί να ασκηθεί έφεση ενώπιον του πρωτοδικείου που είναι αρμόδιο για τη διαδικασία σχετικά με τα παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία. Το δικαστήριο εκδίδει απόφαση με την οποία δέχεται ή απορρίπτει εν όλω ή εν μέρει την έφεση. Κατά της εν λόγω αποφάσεως δεν χωρεί ένδικο μέσο. Προκειμένου το δικαστήριο να αποφασίσει εάν η πρόσβαση στο υλικό της δικογραφίας θέτει σε κίνδυνο τα θεμελιώδη δικαιώματα άλλων προσώπων ή το δημόσιο συμφέρον ή παρεμποδίζει την επίτευξη του σκοπού της ποινικής διαδικασίας, το εν λόγω δικαστήριο μπορεί να ζητήσει να του διαβιβαστεί το υλικό της οικείας δικογραφίας και να αποκτήσει πρόσβαση σε αυτό».

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Οι επίδικες διατάξεις αποτελού[σα]ν τμήμα της ρυθμίσεως η οποία διέπει τις διαδικασίες σχετικά με τα παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία και περιέχεται στο κεφάλαιο 59 του ενδέκατου τίτλου του κώδικα ποινικής δικονομίας. Κατ' εφαρμογήν της εν λόγω ρυθμίσεως, ο υπεύθυνος της ποινικής διαδικασίας δύναται, με σκοπό την πρόσφορη δικαστική διάγνωση των περιουσιακών ζητημάτων που ανακύπτουν κατά το προκαταρκτικό στάδιο της ποινικής δίκης και για λόγους οικονομίας της διαδικασίας, να αντλήσει από την ποινική διαδικασία το υλικό που αφορά τα παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία και να κινήσει διαδικασία με σκοπό τη διαπίστωση της προέλευσής τους από παράνομες δραστηριότητες. Στην περίπτωση αυτή, ο υπεύθυνος της διαδικασίας διαβιβάζει το ως άνω υλικό στο [αρμόδιο] δικαστήριο, το οποίο θα κρίνει αν τα οικεία περιουσιακά στοιχεία αποκτήθηκαν παρανόμως. Σε περίπτωση που το εν λόγω δικαστήριο κρίνει ότι τα περιουσιακά στοιχεία αποκτήθηκαν παρανόμως, αποφαινεται σχετικά με την τύχη των εν λόγω περιουσιακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένης της δήμευσής τους.
- 2 Στη Λεττονία κινήθηκε, κατά εκάστου εκ των προσφευγόντων ενώπιον του Satversmes tiesa (Συνταγματικού Δικαστηρίου), ήτοι των 1Dream OU, DS, DL,

VS και JG, ποινική διαδικασία για προβαλλόμενη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε μεγάλη κλίμακα. Οι εν λόγω διαδικασίες βρίσκονται ακόμη στο στάδιο της ανάκρισης. Στο πλαίσιο των διαδικασιών αυτών κατασχέθηκαν τα ανήκοντα στους ως άνω προσφεύγοντες κεφάλαια και κινήθηκε κατά εκάστου εξ αυτών διαδικασία προκειμένου να διαπιστωθεί ότι τα περιουσιακά αυτά στοιχεία αποτελούν προϊόν εγκληματικών δραστηριοτήτων.

- 3 Στο πλαίσιο της οικείας διαδικασίας σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία, το Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija (ποινικό τμήμα του περιφερειακού δικαστηρίου της Ρίγας) διαπίστωσε ότι τα κεφάλαια της 1Dream OU είχαν αποκτηθεί παρανόμως και αποφάσισε τη δήμευση και μεταφορά τους στον κρατικό προϋπολογισμό. Όσον αφορά τους DS, DL, VS και JG, οι οικείες διαδικασίες σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία έχουν επί του παρόντος ανασταλεί δυνάμει πληθώρας αποφάσεων διαφόρων δικαστηρίων.
- 4 Καθένας από τους προσφεύγοντες ενώπιον του Satversmes tiesa (Συνταγματικού Δικαστηρίου) αιτήθηκε από τον υπεύθυνο της διαδικασίας, στο πλαίσιο των αντίστοιχων διαδικασιών σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία, την πρόσβαση στο υλικό της δικογραφίας της οικείας διαδικασίας. Οι αιτήσεις αυτές έγιναν εν μέρει δεκτές με τις αντίστοιχες αποφάσεις των οικείων υπευθύνων, με τις οποίες επιτράπηκε στους προσφεύγοντες, σε ορισμένο βαθμό, η πρόσβαση στο υλικό της δικογραφίας της διαδικασίας σχετικά με τα παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία. Οι προσφεύγοντες ενώπιον του Satversmes tiesa (Συνταγματικού Δικαστηρίου) άσκησαν έφεση κατά των αποφάσεων των υπευθύνων της διαδικασίας, η οποία οδήγησε στην επανεξέταση των εν λόγω αποφάσεων.
- 5 Δυνάμει της συνταγματικής προσφυγής που άσκησαν οι προσφεύγοντες ενώπιον του Satversmes tiesa (Συνταγματικού Δικαστηρίου, αιτούντος δικαστηρίου εν προκειμένω), υποβλήθηκε στην κρίση του τελευταίου το ζήτημα της συμφωνίας των επίδικων διατάξεων προς το άρθρο 92, πρώτη περίοδος, του Συντάγματος της Δημοκρατίας της Λεττονίας (στο εξής: Σύνταγμα).

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 6 Οι προσφεύγοντες ενώπιον του Satversmes tiesa (Συνταγματικού Δικαστηρίου) εκτιμούν ότι οι επίδικες διατάξεις δεν συνάδουν προς το άρθρο 92, πρώτη περίοδος, του Συντάγματος, σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη, το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 8, της οδηγίας 2014/42 και το άρθρο 4 της αποφάσεως-πλαίσιου.
- 7 Οι προσφεύγοντες ενώπιον του Satversmes tiesa (Συνταγματικού Δικαστηρίου) υποστηρίζουν ότι οι επίδικες διατάξεις προέβλεπαν, χάριν προστασίας της μυστικότητας της ανακρίσεως, τη δυνατότητα άρνησης χορήγησης πρόσβασης στο υλικό της δικογραφίας επί του οποίου βασίστηκαν οι εκτιμήσεις του υπευθύνου της διαδικασίας όσον αφορά την προέλευση των περιουσιακών

στοιχείων από εγκληματικές δραστηριότητες. Επομένως, οι προσφεύγοντες ενώπιον του *Satversmes tiesa* (Συνταγματικού Δικαστηρίου) θεωρούν ότι τέθηκαν σε μειονεκτική θέση σε σχέση με τον υπεύθυνο της διαδικασίας. Κατά τους ως άνω προσφεύγοντες, η προστασία της μυστικότητας της ανακρίσεως θα μπορούσε να έχει διασφαλιστεί με άλλους τρόπους, παραδείγματος χάριν με την παροχή στο συνδεδεμένο με τα περιουσιακά στοιχεία πρόσωπο του συνόλου του υλικού της δικογραφίας, φυσικά κατόπιν ανωνυμοποίησης και με την προειδοποίηση ότι η κοινολόγηση των οικείων πληροφοριών θεμελιώνει ποινική ευθύνη ή με την επιβολή ποινικών κυρώσεων σε περίπτωση παρακωλύσεως της προόδου της ποινικής διαδικασίας. Όπως υποστηρίζουν, δεν είναι δυνατόν να μην επιτρέπεται σε πρόσωπο η πρόσβαση στο υλικό της δικογραφίας επί τη βάση του υποθετικού κινδύνου παρακωλύσεως της ποινικής διαδικασίας.

- 8 Οι ως άνω προσφεύγοντες θεωρούν ότι η οδηγία 2014/42 έχει εφαρμογή, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, αυτής, σε κάθε διαδικασία σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία και ότι οι κύριοι των εν λόγω περιουσιακών στοιχείων δικαιούνται να απολαμβάνουν τις εγγυήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 8 της εν λόγω οδηγίας. Η χρήση του όρου «τουλάχιστον» στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/42 καταδεικνύει ότι η «ασθένεια ή φυγή του υπόπτου ή του κατηγορουμένου» είναι μία μόνον από τις περιπτώσεις στις οποίες είναι δυνατή η δήμευση χωρίς να έχει προηγηθεί η ποινική καταδίκη και ότι η απαρίθμηση των εν λόγω περιπτώσεων δεν είναι εξαντλητική. Κατά τους εν λόγω προσφεύγοντες, το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/42 περιλαμβάνει και άλλες περιπτώσεις στις οποίες, «για αντικειμενικούς λόγους, η εκδίκαση ποινικής υποθέσεως ενώπιον δικαστηρίου στο εγγύς μέλλον (σε εύλογο χρονικό διάστημα) δεν είναι δυνατή ή μπορεί να συνεπάγεται σημαντικές δαπάνες οι οποίες δεν δικαιολογούνται», κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 626, παράγραφος 1, του κώδικα ποινικής δικονομίας.
- 9 Οι προσφεύγοντες ενώπιον του *Satversmes tiesa* (Συνταγματικού Δικαστηρίου) επιστούν την προσοχή στο γεγονός ότι, εν αντιθέσει με τη βουλγαρική νομοθεσία επί της οποίας αποφάνθηκε το Δικαστήριο στην υπόθεση C-319/19, στη Λεττονία η διαδικασία σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία δεν υπάγεται στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων, αλλά κινείται, επί τη βάση του συνόλου των αποδεικτικών στοιχείων που προκύπτουν στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, πριν από τη διαπίστωση ποινικού αδικήματος και την καταδίκη προσώπου για το εν λόγω αδίκημα. Επομένως, στη Λεττονία η επιβολή της δήμευσης συνδέεται με τη διάπραξη ποινικού αδικήματος, δεδομένου ότι η διαδικασία σχετικά με τα παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία θεμελιώνεται σε αποδεικτικά στοιχεία αντλούμενα από την κύρια ποινική διαδικασία.
- 10 Το Κοινοβούλιο, ήτοι το όργανο που θέσπισε τις επίδικες διατάξεις, φρονεί ότι τούτες είναι σύμφωνες προς το άρθρο 92, πρώτη περίοδος, του Συντάγματος.
- 11 Το Κοινοβούλιο επισημαίνει ότι η ποινική δικονομική ρύθμιση σχετικά με τα παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία θεσπίστηκε κατά τρόπον ώστε ο

υπεύθυνος της διαδικασίας να διαβιβάζει, ήδη πριν από τη διεξαγωγή της δίκης, στο συνδεδεμένο με τα περιουσιακά στοιχεία πρόσωπο αντίγραφο της αποφάσεως περί κινήσεως της εν λόγω διαδικασίας, η οποία απόφαση ανέφερε τους λόγους κινήσεως της διαδικασίας αυτής. Επιπλέον, η εν λόγω απόφαση περιείχε λεπτομερή περιγραφή των πληροφοριών που περιλαμβάνονταν στη δικογραφία και της συλλογιστικής επί της οποίας ο υπεύθυνος της διαδικασίας βάσισε την υπόθεσή του ότι τα επίμαχα περιουσιακά στοιχεία προέρχονταν από παράνομες δραστηριότητες ή συνδέονταν με ποινικό αδίκημα.

- 12 Το Κοινοβούλιο υπογραμμίζει ότι, με τις επίδικες διατάξεις, ο νομοθέτης θέσπισε το δικαίωμα του συνδεδεμένου με τα περιουσιακά στοιχεία προσώπου να αποκτά πρόσβαση στο υλικό της δικογραφίας της διαδικασίας σχετικά με τα παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία. Εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι το υλικό της δικογραφίας καλύπτεται από τη μυστικότητα της ανακρίσεως, ο υπεύθυνος της διαδικασίας όφειλε να εξετάζει, προηγουμένως, το αίτημα πρόσβασης του ενδιαφερομένου, παρέχοντάς του τη δυνατότητα πρόσβασης στο εν λόγω υλικό στην αναγκαία, κατά περίπτωση, έκταση προκειμένου να διασφαλίζεται η τήρηση της αρχής της ισότητας των δικονομικών όπλων των διαδίκων και, συγχρόνως, να προστατεύεται η μυστικότητα της ανακρίσεως. Ο υπεύθυνος της διαδικασίας διαθέτει περιθώριο εκτιμήσεως, αλλά υποχρεούται επίσης να αξιολογεί ενδελεχώς τις περιστάσεις κάθε συγκεκριμένης περιπτώσεως. Ο υπεύθυνος της διαδικασίας όφειλε να αιτιολογήσει την απόφασή του σταθμίζοντας τα συμφέροντα των εμπλεκομένων στην υπόθεση προσώπων με τα συμφέροντα και την προσήκουσα πρόοδο της επίμαχης ποινικής διαδικασίας. Κατά το Κοινοβούλιο, οι θεσπιζόμενοι με τις επίδικες διατάξεις κανόνες ήταν αρκούντως ευέλικτοι ώστε να καθίσταται δυνατός ο συμβιβασμός των δύο ως άνω συμφερόντων σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.
- 13 Το Κοινοβούλιο προσθέτει ότι ο νομοθέτης διασφάλισε ότι τα συνδεδεμένα με τα περιουσιακά στοιχεία πρόσωπα θα είχαν τη δυνατότητα να προσβάλουν δικαστικά τυχόν δυσμενείς για αυτά αποφάσεις του υπευθύνου της διαδικασίας. Επομένως, κατά το Κοινοβούλιο, ο νομοθέτης διασφάλισε περαιτέρω τον δικαστικό έλεγχο της τηρήσεως εύλογης ισορροπίας μεταξύ της ανάγκης να διασφαλίζεται η τήρηση της αρχής της ισότητας των όπλων μεταξύ των διαδίκων και της ανάγκης να προστατεύεται η μυστικότητα της ανακρίσεως.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αποφάσεως περί παραπομπής

- 14 Η νομολογία του αιτούντος δικαστηρίου αναγνωρίζει ότι, κατά τον καθορισμό του περιεχομένου και κατά την εφαρμογή των εθνικών νομοθετικών ρυθμίσεων, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το δίκαιο της Ένωσης το οποίο ενισχύει τη δημοκρατία καθώς και η ερμηνεία του από τη νομολογία του Δικαστηρίου.
- 15 Οι επίδικες διατάξεις αποτελούν τμήμα της ρυθμίσεως που διέπει τις διαδικασίες σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία. Από τη νομολογία του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι, στις διαδικασίες που αφορούν παρανόμως

αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία, διασφαλίζεται υπέρ των συνδεδεμένων με τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία προσώπων το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 92, πρώτη περίοδος, του Συντάγματος. Η δίκαιη δίκη περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την αρχή της ισότητας των δικονομικών όπλων μεταξύ των διαδίκων καθώς και το δικαίωμα ακροάσεως. Η τήρηση της αρχής της ισότητας των δικονομικών όπλων μεταξύ των διαδίκων στις διαδικασίες σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία συνδέεται, μεταξύ άλλων, με το δικαίωμα των ενδιαφερομένων να έχουν πρόσβαση στο υλικό της δικογραφίας των εν λόγω διαδικασιών. Ωστόσο, για να επιτευχθεί ο σκοπός της ποινικής διαδικασίας, στο πλαίσιο διαδικασιών σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία πρέπει να διασφαλίζεται η προστασία της μυστικότητας της ανακρίσεως. Τούτο είναι αναγκαίο ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η πρόοδος της ποινικής διαδικασίας και να διασφαλίζεται η εκ μέρους άλλων προσώπων αποτελεσματική άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους.

- 16 Προκειμένου να καθορίσει αν οι επίδικες διατάξεις είναι σύμφωνες με το άρθρο 92, πρώτη περίοδος, του Συντάγματος, το αιτούν δικαστήριο πρέπει να εξακριβώσει αν διασφαλίζουν εύλογη ισορροπία μεταξύ της αρχής της ισότητας των δικονομικών όπλων μεταξύ των διαδίκων και της προστασίας της μυστικότητας της ανακρίσεως. Ειδικότερα, πρέπει να εκτιμηθεί αν ο νομοθέτης είχε την εξουσία να θεσπίσει κανόνα δικαίου δυνάμει του οποίου ο υπεύθυνος της διαδικασίας μπορεί να εκδώσει απόφαση απαγορεύουσα στο συνδεδεμένο με τα περιουσιακά στοιχεία πρόσωπο την πρόσβαση σε τμήμα του υλικού της δικογραφίας διαδικασίας σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία και ο οποίος προβλέπει τη δυνατότητα δικαστικού ελέγχου του κύρους μιας τέτοιας αποφάσεως. Δεδομένου ότι οι επίδικες διατάξεις αποτελούν τμήμα της ρυθμίσεως που διέπει τις διαδικασίες σχετικά με τη δήμευση των προϊόντων εγκλήματος, για την ως άνω εκτίμηση ασκούν επιρροή το άρθρο 47 του Χάρτη, η οδηγία 2014/42 και η απόφαση-πλαίσιο, σκοπός των οποίων είναι να διασφαλίσουν ότι όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν αποτελεσματική νομοθεσία διέπουσα τη δήμευση των προϊόντων εγκλήματος.
- 17 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι τα αδικήματα που αποτελούν το αντικείμενο ποινικών διαδικασιών, διακριτών σε σχέση με τις διαδικασίες που αφορούν παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία, εμπίπτουν στα αδικήματα που καλύπτονται από τις μνημονευόμενες στο άρθρο 3 της οδηγίας 2014/42 ρυθμίσεις και, ως εκ τούτου, εμπίπτουν στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας. Επιπλέον, βάσει του ποινικού κώδικα τα ως άνω αδικήματα επισύρουν στερητική της ελευθερίας ποινή μεταξύ τριών και δώδεκα ετών.
- 18 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η οδηγία 2014/42, όπως και η απόφαση-πλαίσιο στην οποία αυτή παραπέμπει, αποτελεί νομική πράξη η οποία σκοπό έχει να υποχρεώσει τα κράτη μέλη να θέσουν σε εφαρμογή κοινούς ελάχιστους κανόνες δήμευσης των οργάνων και των προϊόντων που σχετίζονται με ποινικά αδικήματα, προκειμένου να διευκολυνθεί η αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων δήμευσης. Η οδηγία 2014/42 δεν διέπει τη δήμευση οργάνων και προϊόντων που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες η οποία διατάσσεται

από δικαστήριο κράτους μέλους στο πλαίσιο διαδικασίας η οποία δεν αφορά τη διαπίστωση ενός ή περισσότερων ποινικών αδικημάτων ούτε έπεται αμέσως μιας τέτοιας διαδικασίας. Πράγματι, οι ελάχιστοι κανόνες που θεσπίζει η οδηγία αυτή δεν έχουν εφαρμογή σε μια τέτοια δήμευση, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας και, επομένως, η ρύθμιση της εν λόγω δήμευσης εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, η οποία μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 22 της εν λόγω οδηγίας, να προβλέπουν ευρύτερες εξουσίες στο εθνικό τους δίκαιο (βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της 19ης Μαρτίου 2020, C-234/18, σκέψεις 56 έως 57, καθώς και της 28ης Οκτωβρίου 2021, C-319/19, σκέψεις 36 έως 37 και 41). Επομένως, το αιτούν δικαστήριο πρέπει να εκτιμήσει αν η οδηγία 2014/42, όπως και η απόφαση-πλαίσιο στην οποία αυτή παραπέμπει, μπορεί να εφαρμοστεί στις διατάξεις του κεφαλαίου 59 του κώδικα ποινικής δικονομίας που αφορούν τις διαδικασίες σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία.

- 19 Οι επίδικες διατάξεις περιέχονται στο κεφάλαιο 59 του κώδικα ποινικής δικονομίας, σχετικά με τη διαδικασία για τη διαπίστωση, μέσω δικαστικής αποφάσεως, ότι τα περιουσιακά στοιχεία αποκτήθηκαν παρανόμως. Οι διαδικασίες σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία είναι χωριστές και διακριτές, η δε απόφαση του αρμόδιου δικαστηρίου εκδίδεται πριν από την οριστική απόφαση του δικαστηρίου που έχει επιληφθεί της ποινικής διαδικασίας. Σκοπός του εκ μέρους του νομοθέτη διαχωρισμού, ώστε η εκτίμηση των περιουσιακών ζητημάτων να πραγματοποιείται στο πλαίσιο ειδικής διαδικασίας (διαδικασία *in rem*), είναι η δικαστική διάγνωση των περιουσιακών ζητημάτων που ανακύπτουν στο πλαίσιο της ποινικής δίκης κατά τρόπο πρόσφορο και αποτελεσματικό. Η ειδική αυτή διαδικασία χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι δεν λαμβάνεται απόφαση σχετικά με την ενοχή προσώπου, αλλά σχετικά με ένα και μόνο ζήτημα: την προέλευση των περιουσιακών στοιχείων από παράνομες δραστηριότητες ή τη σχέση τους με αξιόποινη πράξη. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τη λεττονική νομοθεσία, οι διαδικασίες σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία δεν στηρίζονται σε καταδικαστική απόφαση.
- 20 Ως εκ τούτου, η οδηγία 2014/42, όπως και η απόφαση-πλαίσιο στην οποία αυτή παραπέμπει, θα μπορούσε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν έχει εφαρμογή στις διατάξεις του κεφαλαίου 59 του κώδικα ποινικής δικονομίας που αφορούν τις διαδικασίες σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία, δεδομένου ότι, στο πλαίσιο των εν λόγω διαδικασιών, η διαπίστωση ότι τα περιουσιακά στοιχεία αποκτήθηκαν παρανόμως δεν συνδέεται με τη διαπίστωση της διάπραξης ενός ή περισσότερων ποινικών αδικημάτων ούτε έπεται αμέσως μιας τέτοιας διαδικασίας. Πράγματι, η διαπίστωση ότι τα περιουσιακά στοιχεία αποκτήθηκαν παρανόμως λαμβάνει χώρα, μέσω της οικείας δικαστικής αποφάσεως, σε χρονικό σημείο προγενέστερο της διαπίστωσης διάπραξης ποινικού αδικήματος και της καταδίκης προσώπου για το εν λόγω αδίκημα.
- 21 Στο πλαίσιο εκτιμήσεως σχετικά με το αν η δήμευση που λαμβάνει χώρα δίχως να έχει προηγηθεί ποινική καταδίκη ισοδυναμεί με την επιβολή ποινής κατά την έννοια του άρθρου 7 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των

Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι η εν λόγω εκτίμηση πρέπει να εκκινεί από το κατά πόσον η δήμευση επιβάλλεται κατόπιν αποφάσεως με την οποία το πρόσωπο καταδικάζεται για τη διάπραξη ποινικού αδικήματος. Εντούτοις, για την ως άνω εκτίμηση λαμβάνονται υπόψη και άλλοι παράγοντες, όπως ο χαρακτήρας και ο σκοπός της διαδικασίας και η έκταση της δήμευσης, καθώς και η φύση της σχετικής διαδικασίας, όπως αυτή ορίζεται από την εθνική νομοθεσία, και οι λεπτομέρειες εφαρμογής της. Ο χαρακτηρισμός της οικείας διαδικασίας δυνάμει του εθνικού δικαίου δεν είναι καθοριστικός.

- 22 Κατ'εφαρμογήν της λεττονικής νομοθεσίας, το υλικό της δικογραφίας διαδικασίας σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία μπορεί να διαχωριστεί από το υλικό της δικογραφίας της ποινικής διαδικασίας κατά το στάδιο της ανάκρισης. Το υλικό της δικογραφίας διαδικασίας σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία καλύπτεται από τη μυστικότητα της ανακρίσεως, πρόσβαση δε στο εν λόγω υλικό μπορεί να αποκτήσει το συνδεδεμένο με τα περιουσιακά στοιχεία πρόσωπο, κατά την έκταση που ορίζει ο υπεύθυνος της διαδικασίας και, σε περίπτωση προσβολής της αποφάσεως του τελευταίου, το δικαστήριο. Μολονότι αντικείμενο της διαδικασίας σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία είναι περιουσιακά ζητήματα, η πλήρης γνωστοποίηση των αποδεικτικών στοιχείων σε χρονικό σημείο κατά το οποίο βρίσκεται εν εξελίξει η στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας διενεργούμενη ανάκριση είναι ικανή να θέσει σε κίνδυνο το δημόσιο συμφέρον το οποίο επιτάσσει τη διαπίστωση διάπραξης ποινικών αδικημάτων και την ταυτοποίηση του δράστη καθώς και να υπονομεύσει την ασφάλεια και τα συμφέροντα των εμπλεκομένων. Κατά συνέπεια, μολονότι η διαδικασία σχετικά με τα παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία αποτελεί χωριστή και διακριτή διαδικασία, λαμβανομένου υπόψη του συνδέσμου μεταξύ του υλικού της δικογραφίας της εν λόγω διαδικασίας και της ποινικής διαδικασίας την οποία αφορά η ανάκριση, το δικαίωμα του συνδεδεμένου με τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία προσώπου να έχει πρόσβαση στα υλικά αυτά είναι περιορισμένο.
- 23 Με τις αποφάσεις του στις υποθέσεις C-234/18 και C-319/19, το Δικαστήριο εκτίμησε το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/42 σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, αυτής. Εντούτοις, το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/42 προβλέπει ότι, υπό ορισμένες περιστάσεις, η οδηγία αυτή εφαρμόζεται επίσης στις περιπτώσεις κατά τις οποίες έχουν κινηθεί ποινικές διαδικασίες που αφορούν ποινικό αδίκημα, οι οποίες όμως δεν έχουν οδηγήσει σε ποινική καταδίκη. Το Δικαστήριο δεν έχει αναπτύξει νομολογία επί της ως άνω διατάξεως.
- 24 Από τη διάταξη αυτή, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, παράγραφος 4, της οδηγίας 2014/42, θα μπορούσε να συναχθεί ότι η οδηγία 2014/42 έχει επίσης εφαρμογή, υπό ορισμένες περιστάσεις, στις διαδικασίες δήμευσης προϊόντων εγκλήματος που δεν αφορούν τη διαπίστωση διάπραξης ενός ή περισσότερων ποινικών αδικημάτων ούτε έπονται αμέσως μιας τέτοιας διαδικασίας, ήτοι τη δήμευση προϊόντων εγκλήματος χωρίς να έχει προηγηθεί η ποινική καταδίκη. Επιπλέον, από το γράμμα του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/42 θα μπορούσε

επίσης να συναχθεί, μεταξύ άλλων, ότι η περιεχόμενη στο εν λόγω άρθρο απαρίθμηση των λόγων για τους οποίους δεν είναι δυνατή η δήμευση δεν είναι εξαντλητική.

- 25 Κατά συνέπεια, στην υπόθεση της οποίας έχει επιληφθεί το αιτούν δικαστήριο, η ερμηνεία της οδηγίας 2014/42 και της αποφάσεως-πλαίσιου θα μπορούσε να οδηγήσει σε αποκλίνοντα συμπεράσματα όσον αφορά το ζήτημα αν η ειδική διαδικασία δήμευσης που προβλέπεται στο κεφάλαιο 59 του κώδικα ποινικής δικονομίας εμπίπτει στην εξουσία των κρατών μελών, που μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας 2014/42, να προβλέπουν πιο εκτεταμένες εξουσίες στο εθνικό τους δίκαιο και αν, κατά συνέπεια, οι ως άνω πράξεις έχουν εφαρμογή σε μια τέτοια διαδικασία.
- 26 Μολονότι το Δικαστήριο έχει ερμηνεύσει επανειλημμένως το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/42 και το άρθρο 2, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαίσιου, καμία από τις εν λόγω πράξεις δεν έχει μέχρι τούδε ερμηνευθεί σε συνάρτηση με προβλεπόμενη στο εθνικό δίκαιο διαδικασία δημεύσεως παρανόμως αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων η οποία δεν διεξάγεται στο πλαίσιο πολιτικής δίκης, κινείται δε βάσει αποδεικτικών στοιχείων που έχουν συγκεντρωθεί στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας σε χρονικό σημείο προγενέστερο της διαπίστωσης διάπραξης ποινικού αδικήματος και της καταδίκης προσώπου για το εν λόγω αδίκημα. Όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου που εξετάστηκε ανωτέρω, η ορθή ερμηνεία και εφαρμογή της οδηγίας 2014/42 και της αποφάσεως-πλαίσιου, λαμβανομένου υπόψη του στόχου τους όσον αφορά την ενίσχυση του θεσμού της δήμευσης περιουσιακών στοιχείων σε ποινικές υποθέσεις σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν είναι τόσο προφανής ώστε να μην αφήνει περιθώριο για καμία εύλογη αμφιβολία όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής των εν λόγω πράξεων.
- 27 Εφόσον η ρύθμιση του κεφαλαίου 59 του κώδικα ποινικής δικονομίας σχετικά με τη δήμευση παρανόμως αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/42 και της αποφάσεως-πλαίσιου στην οποία αυτή παραπέμπει, τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι τα πρόσωπα που επηρεάζονται από τα μέτρα που προβλέπονται βάσει της εν λόγω οδηγίας έχουν το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου για τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων τους. Δεν υπάρχει πάγια νομολογία του Δικαστηρίου ως προς το ζήτημα τυχόν διευρύνσεως των εγγυήσεων που προβλέπει η οδηγία 2014/42 ώστε να καταλαμβάνουν και το δικαίωμα προσβάσεως στο υλικό της δικογραφίας.
- 28 Η αιτιολογική σκέψη 38 της οδηγίας 2014/42 αναφέρει ότι η οδηγία αυτή σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται από τον Χάρτη, πρέπει δε να εφαρμόζεται σύμφωνα με τα εν λόγω δικαιώματα και αρχές. Περαιτέρω, το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος, του Χάρτη ορίζει ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικασθεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως.

- 29 Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 40 της οδηγίας 2014/42, κατά την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, οι διατάξεις της οδηγίας 2012/13. Το άρθρο 7, παράγραφος 4, της οδηγίας 2012/13 προβλέπει περιπτώσεις στις οποίες είναι δυνατή η άρνηση πρόσβασης σε τμήμα του υλικού της δικογραφίας. Κατά συνέπεια, αν υποτεθεί ότι η οδηγία 2014/42 έχει εφαρμογή στην επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης συγκεκριμένη διαδικασία δημεύσεως, για την εκτίμηση σχετικά με τα δικονομικά δικαιώματα των συνδεομένων με τα περιουσιακά στοιχεία προσώπων θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, μεταξύ άλλων, το άρθρο 7 της οδηγίας 2012/13 όσον αφορά το δικαίωμα πρόσβασης στο υλικό της δικογραφίας.
- 30 Σύμφωνα με τις επίδικες στην κύρια δίκη διατάξεις, χωρεί περιορισμός του δικαιώματος συνδεομένου με τα περιουσιακά στοιχεία προσώπου να έχει πρόσβαση στο υλικό της δικογραφίας διαδικασίας σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία, λαμβανομένης υπόψη της απειλής που τούτο ενδέχεται να συνεπάγεται για τα θεμελιώδη δικαιώματα άλλων προσώπων, για το δημόσιο συμφέρον ή για τη δυνατότητα επίτευξης του σκοπού της ποινικής διαδικασίας. Κατά συνέπεια, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον διατάξεις όπως οι επίδικες στην κύρια δίκη, εφόσον εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των ως άνω πράξεων της Ένωσης, συνάδουν με το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη δυνάμει του άρθρου 47 του Χάρτη και του άρθρου 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/42.
- 31 Το αιτούν δικαστήριο ζητεί επίσης από το Δικαστήριο να αποφανθεί σχετικά με τα έννομα αποτελέσματα των επίμαχων διατάξεων κατά τη διάρκεια της ισχύος τους.
- 32 Από της θέσεώς του σε ισχύ στις 1 Οκτωβρίου 2005, περιελήφθη στον κώδικα ποινικής δικονομίας η ρύθμιση που παρέχει στον υπεύθυνο της διαδικασίας τη δυνατότητα να αντλήσει από τη δικογραφία της ποινικής διαδικασίας υλικό σχετικό με τα παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία και να κινήσει διαδικασία σχετικά με τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία, αφενός προκειμένου να εξασφαλιστεί η πρόσφορη δικαστική διάγνωση των περιουσιακών ζητημάτων που ανακύπτουν στο πλαίσιο της ποινικής δίκης κατά το στάδιο της ανακρίσεως και αφετέρου χάριν της οικονομίας της διαδικασίας. Οι επίδικες στην κύρια δίκη διατάξεις ίσχυσαν κατά το χρονικό διάστημα από την 1η Σεπτεμβρίου 2018 έως τις 2 Νοεμβρίου 2022. Αν, στην υπόθεση της κύριας δίκης, κριθεί ότι οι επίδικες διατάξεις δεν συνάδουν προς τις απαιτήσεις του άρθρου 92, πρώτη περίοδος, του Συντάγματος, καθώς και τις απαιτήσεις του Χάρτη, της οδηγίας 2014/42 και της αποφάσεως-πλαίσιου, το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει να αποφανθεί επί της ημερομηνίας κατά την οποία οι επίδικες διατάξεις έπαυσαν να παράγουν αποτελέσματα. Ωστόσο, οι επίδικοι στην κύρια δίκη κανόνες δεν βρίσκονται πλέον σε ισχύ.
- 33 Όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, μόνον σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις δύναται, κατ' εφαρμογήν της συμφυούς με την έννομη τάξη της Ένωσης γενικής αρχής της ασφάλειας δικαίου, να αποφασίσει τον περιορισμό της δυνατότητας την

οποία έχει κάθε ενδιαφερόμενος να επικαλεστεί διάταξη, την οποία έχει ερμηνεύσει το Δικαστήριο, προκειμένου να αμφισβητήσει έννομες σχέσεις που έχουν καλοπίστως συναφθεί. Για να αποφασιστεί ένας τέτοιος περιορισμός, είναι αναγκαία η συνδρομή δύο βασικών προϋποθέσεων, συγκεκριμένα της καλής πίστεως των ενδιαφερομένων και του κινδύνου σημαντικών διαταραχών.

- 34 Ο περιορισμός αυτός μπορεί να γίνει μόνο με την ίδια την απόφαση με την οποία το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί της αιτηθείσας ερμηνείας. Ειδικότερα, χρειάζεται οπωσδήποτε ένα μοναδικό χρονικό σημείο καθορισμού των διαχρονικών αποτελεσμάτων της αιτηθείσας ερμηνείας που το Δικαστήριο δίνει σε μια διάταξη του δικαίου της Ένωσης. Η αρχή σύμφωνα με την οποία περιορισμός μπορεί να γίνει μόνο με την ίδια την απόφαση με την οποία το Δικαστήριο αποφαινεται επί της αιτηθείσας ερμηνείας εγγυάται την ίση μεταχείριση των κρατών μελών και των λοιπών διαδίκων απέναντι στο δίκαιο της Ένωσης και διασφαλίζει, με τον τρόπο αυτό, ότι πληρούνται τα επιτασσόμενα από την αρχή της ασφάλειας δικαίου.
- 35 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, είναι κρίσιμο το γεγονός ότι η δήμευση των παρανόμως αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων πραγματοποιείται χάριν προστασίας σημαντικού δημοσίου συμφέροντος και αποσκοπεί στη διαφύλαξη της αρχής του κράτους δικαίου. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει αναγνωρίσει ότι σκοπός της δήμευσης είναι η αποφυγή του αδικαιολόγητου πλουτισμού συνεπεία της διάπραξης ποινικού αδικήματος. Ακόμη και αν ένα πρόσωπο έχει κατορθώσει να αποφύγει την καταδίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, δεν πρέπει να αποκομίζει οικονομικό όφελος επί τη βάσει ποινικού αδικήματος.
- 36 Η οριστική απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου στην υπόθεση της κύριας δίκης θα επηρεάσει, εν δυνάμει, μεγάλο αριθμό εννόμων σχέσεων. Ελλείψει υποχρεώσεως επιστροφής τους στον κύριο ή νόμιμο κάτοχό τους, τα παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία δημεύονται υπέρ του Δημοσίου, τα δε κεφάλαια μεταφέρονται στον κρατικό προϋπολογισμό. Επομένως, οι επίδικες διατάξεις συνδέονται στενά με τον κρατικό προϋπολογισμό καθώς και με τον προγραμματισμό του, επηρεάζουν δε την οικονομία συνολικά. Κατά συνέπεια, η κήρυξη της ακυρότητας των επίμαχων διατάξεων με αναδρομική ισχύ θα μπορούσε να έχει αρνητικές συνέπειες όσον αφορά τη σταθερότητα του κρατικού προϋπολογισμού, υπονομεύοντας ταυτόχρονα την αρχή της ασφάλειας δικαίου.
- 37 Η νομική σταθερότητα αποτελεί ουσιώδη συνιστώσα της αρχής της ασφάλειας δικαίου, η οποία επιτάσσει, μεταξύ άλλων, όχι μόνο να υφίσταται μια διεπόμενη από κανόνες ένδικη διαδικασία, αλλά και η έκβαση της εν λόγω διαδικασίας να είναι αμετάκλητη. Οι επίδικες διατάξεις κρίθηκαν νόμιμες και εφαρμόστηκαν καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος τους από τις κρατικές αρχές στο σύνολο των διαδικασιών σχετικά με παρανόμως αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία.
- 38 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, πρέπει να καθοριστεί αν, σε

περίπτωση που κριθεί ότι οι επίδικες διατάξεις δεν συνάδουν προς τις απαιτήσεις του άρθρου 92, πρώτη περίοδος, του Συντάγματος, καθώς και τις επιταγές του Χάρτη, της οδηγίας 2014/42 και της αποφάσεως-πλαισίου, οι αρχές της ασφάλειας δικαίου και της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι από τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης προκύπτει ότι, για το χρονικό διάστημα που οι εν λόγω διατάξεις παρέμεναν σε ισχύ, η εφαρμογή τους ήταν δυνατή και επιπλέον είναι δυνατή η διατήρηση των εννόμων αποτελεσμάτων της εφαρμογής τους.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ